

پوانگه‌ی ئازاد

پوانگه‌ی ئازاد، بزوتنه‌وه‌ی ئاینده‌ی
كوردستان مانگی دوو جار بلاوی
ده‌كاتوه 66

ژن له بواری دیپلۆماسیدا

سازان محهمد

دیپلۆماسی ژن نهك تهنه‌ها کاریگه‌ری له‌سه‌ر ناشتی هه‌یه. به‌لكو کاریگه‌ری له‌سه‌ر گه‌شه‌ی كۆمه‌ڵایه‌تی و ئابووری هه‌یه

له‌سه‌رده‌می ئێستادا، دیپلۆماسی تهنه‌ها کاریگی سیاسی نه‌ماوه. به‌لكو بواریگی گرنه‌گه‌ بۆ دروستکردنی په‌یوه‌ندی ئێوان و لاتان و پاراستنی ناشتی و هاو‌به‌شکاری ئێوده‌وله‌تی. له‌ ناو ئهم بواره‌شدا، پۆلی ژنان به‌ شتیه‌یه‌کی به‌رچاو گه‌شه‌ی کردووه و بووته‌ هۆکاری سه‌رکه‌وتنی زۆریگ له‌ پڕۆسه‌ دیپلۆماسیه‌کان. ژنا به‌ تایبه‌تی له‌ دیپلۆماسی دا خاوه‌نی تایبه‌تمه‌ندییه‌کی گرنه‌گه‌. وه‌ك ئارامگرتن، گوینگرتنی باش، و توانای چاره‌سه‌رکردنی کێشه‌کان به‌ شتیه‌یه‌کی نه‌رمو نیان. ئهم تایبه‌تمه‌ندیانه‌ وایان لێده‌کات بتوانن له‌ دانیشه‌نه‌ دیپلۆماسیه‌کاندا رۆلێکی کارا ببینن و یارمه‌تیده‌ر بن بۆ گه‌یشتن به‌ ڕێککه‌وتن. له‌ مێژوودا، ژنان زۆر جار له‌ بواره‌ سیاسی و دیپلۆماسیه‌کاندا که‌متر ده‌رفه‌تیان پێدراوه. به‌لام له‌ ماوه‌ی ساڵانی دواییدا ئهم دۆخه‌

گۆرانکارییه‌کی زۆری به‌سه‌ردا هاتووه. ئێستا ژنان له‌ پله‌ به‌رزه‌کانی حکومه‌ت و رێکخراوه‌ ئێوده‌وله‌تییه‌کاندا کارده‌که‌ن و پۆلی سه‌ره‌کی ده‌بینن له‌ دروستکردنی سیاسه‌ت و په‌یوه‌ندییه‌کان. دیپلۆماسی ژن نهك تهنه‌ها کاریگه‌ری له‌سه‌ر ناشتی هه‌یه. به‌لكو کاریگه‌ری له‌سه‌ر گه‌شه‌ی كۆمه‌ڵایه‌تی و ئابووری هه‌یه. کاتیگ ژنان به‌شدارێ ده‌که‌ن له‌ بپارگرتن، بپاره‌کان زۆر جار گونجاوتر و هاوسه‌نگتر ده‌بن. چونکه هه‌موو لایه‌نه‌کان ده‌خه‌رنه‌ به‌رچاو. له‌ کۆتاییدا، ده‌کرت بلێین که به‌شدارێ ژنان له‌ دیپلۆماسی دا پخووست و گرنه‌گه، چونکه بن پۆلی ژن ناتوانن ناشتی و هاوکارییه‌کی درێژخایه‌ن دروست بکرن. پخووسته‌ ده‌رفه‌ت بۆ ژنان زیاد بکرت بۆ ئه‌وه‌ی بتوانن توانا و لێهاتووی خۆیان نیشان بده‌ن و به‌شێکی سه‌ره‌کی بن له‌ داهاووی جیهان.

ژن وه‌ك بزوتنه‌وه‌ی گۆرانکاری: پێگه‌ی فه‌رمانده‌یی و پابه‌رایه‌تی له بزوتنه‌وه‌ی ئاینده‌دا

تنۆک گه‌ردی

بزوتنه‌وه‌ی ئاینده‌ جه‌خت له‌وه‌ ده‌کاته‌وه‌ که سه‌رده‌می "پاشکۆبوونی ژن له‌ سیاسه‌ت" کۆتایی هاتووه. رابه‌رایه‌تیکردنی کایه‌ دیپلۆماسیه‌کان و دارپشتنی سیاسه‌تی گشتیی بزوتنه‌وه‌که له‌لایه‌ن ژنانه‌وه. نیشانه‌ی مۆدێرنیوون و تیگه‌یه‌شتنی قوولگی ئێمه‌یه بۆ ئاینده‌ی رۆژه‌ه‌لات.

ناساندنی بزوتنه‌وهی ئایندهی کوردستان به کورتی

میدیاو راگه‌یاندنی بزوتنه‌وهی ئاینده

ناساندنی بزوتنه‌وهی ئایندهی کوردستان به کورتی

ئهمه وینای جولانه‌وه‌یه‌کی سیاسی مۆدێرن ده‌کات که ده‌یه‌وێت له چوارچێوه‌ی نه‌ریتی باوی پارتی کوردیه‌یه‌کان (که زیاتر له‌سه‌ر سۆشیالیزم و ناسیۆنالیزمی کلاسیک وه‌ستان) بچێته‌ ده‌ره‌وه و مۆدێلیکی نوێ پێشکەش بکات. ساڵی ۲۰۲۰ دامه‌زراوه له رۆژه‌لائی کوردستان ده‌کریت لایه‌نه سه‌ره‌کییه‌کانی ئهم دیدگایه به‌م شێوه‌یه شتی بکه‌ینه‌وه: ۱. ئایدیۆلۆژیای چه‌پی نه‌ته‌وه‌یی تیکه‌لکردنی بیری چه‌پ (که جه‌خت له دادپه‌روه‌ری کۆمه‌ڵایه‌تی، مافی کرێکاران و چینی هه‌زار ده‌کاته‌وه) له‌گه‌ڵ نه‌ته‌وه‌ییبوون (که پرسى زنگاری کوردستان و ناسنامه‌ی کوردی به‌ بنهما ده‌گریت). ئهمه نیشانه‌ی ئه‌وه‌یه بزوتنه‌وه‌که ده‌یه‌وێت هاوسه‌نگیه‌که له نێوان "مافه سیاسییه‌کان" و "مافه ئابوورییه‌کان" دا دروست بکات. ۲. ئامانجه سیاسییه‌کان (فیدرالیزم و چاره‌ی خۆنووسین) • مافی چاره‌ی خۆنووسین: وه‌ک پهنه‌سییێکی نێوده‌وله‌تی. بزوتنه‌وه‌که داواى ده‌کات وه‌ک مافیکی سه‌ره‌تایی گه‌لی کورد. • فیدرالیزم بۆ ئێران: ئهمه نیشانه‌ی ئه‌وه‌یه که بزوتنه‌وه‌که له ئێستادا له چوارچێوه‌ی سنووره سیاسییه‌کانی ئێراندا کار بۆ دیموکراسیه‌ت ده‌کات و پێی وایه سیسته‌می فیدرالی باشترین ڕێگه‌یه بۆ دابینکردنی مافی نه‌ته‌وه‌ جیاوازه‌کان و دابه‌شکردنی دادپه‌روه‌رانه‌ی ده‌سه‌لات و سه‌روه‌ت و سامان. ۳. تێروانی ته‌کنۆکرات و ته‌کنۆلۆژی (خالی جیاکه‌روه‌ه) ئهمه ئه‌و به‌شیه‌یه که بزوتنه‌وه‌که له پارتیه‌کانی دیکه جیا ده‌کاته‌وه: • ته‌کنۆکراسی: واته به‌رپه‌رده‌ی و لات له‌لایه‌ن که‌سانێ پسیپۆر و شاره‌زا (نه‌ک ته‌نیا سیاسییه‌کان). ئهمه نیشانه‌ی ئه‌وه‌یه بزوتنه‌وه‌که گرنگی به زانست و کارایی (Efficiency) ده‌دات له حوکمه‌رانیدا. • ته‌کنۆلۆژی: به‌کارهێنانی ته‌کنۆلۆژیای سه‌رده‌م بۆ گه‌شه‌پێدان. له جیهانی ئه‌مه‌رۆدا، هیز له زانیاری و ته‌کنۆلۆژیایه‌یه‌ ئهم بزوتنه‌وه‌یه ده‌یه‌وێت کۆمه‌ڵگه‌ی کوردی بکاته کۆمه‌ڵگه‌یه‌کی به‌ره‌مه‌ین لهم بواره‌دا. ۴. به‌سیسته‌مکردن و پاراستنی نه‌وه‌کانی داهاوو بزوتنه‌وه‌که ته‌نیا له "دروشمی نازادی" دا نه‌وه‌ستاوه. به‌لکه ده‌چێته ناو قۆناغی دامه‌زراوه‌یی (Institutionalization). مه‌به‌ست لێی ئه‌وه‌یه که نازادی به ته‌نیا به‌س نییه ئه‌گه‌ر سیسته‌مێکی به‌هیز نه‌بێت بیه‌پاریزیت. به‌سیسته‌مکردنی کۆمه‌ڵگه‌ واته: • دابینکردنی ئاسایشی ئابووری و کۆمه‌ڵایه‌تی. • پاراستنی نه‌وه‌کانی داهاوو له هه‌زاری. نه‌خوتنه‌واری و

ناسه‌قامگیری سیاسی. • دروستکردنی ژێرخانیکی وا که به‌ گۆڕانی که‌سه‌کان، کۆمه‌لگه‌ نووشی دارمان نه‌بێت. کورته‌ی پرۆژه‌که: بزوتنه‌وه‌ی ئاینده‌ی کوردستان وه‌ک "بزوتنه‌وه‌یه‌کی عه‌قلائی و پراگماتی" خۆی ده‌ناسیێت. که ده‌یه‌وێت له ڕێگه‌ی زانست، ته‌کنۆلۆژی و سیسته‌مێکی سیاسی فیدرالییه‌وه، نه‌ک ته‌نیا کورد له ژێر ده‌سته‌ی زنگاری بکات، به‌لکه بیخاته سه‌ر شاری پێشکەوتنه جیهانییه‌کان و داهاوویه‌کی گه‌ره‌نتی کراو بۆ نه‌وه‌کانی داهاوو بونیاد نه‌یت. ستراتیژییه‌تی قۆناغی ناساندنی دیپلۆماسی: بزوتنه‌وه‌ی ئاینده‌ی کوردستان قۆناغی ناساندنی دیپلۆماسی بۆ "بزوتنه‌وه‌ی کوردستان" یه‌کێکه له هه‌ستیارترین و گرنجترین وێستگه‌کانی ته‌مه‌نی بزوتنه‌وه‌که. ئهم قۆناغه ته‌نیا ناساندنی ناویک نییه. به‌لکه گۆڕینی وێنه‌ی بزوتنه‌وه‌که‌یه له "هیزکی نازادی" یه‌وه بۆ "به‌دیلیکی سیاسی و ئیداری شه‌رعی" له‌سه‌ر ئاستی ناوخیی. ناوچه‌یی و نێوده‌وله‌تی. بۆ ئه‌وه‌ی بزوتنه‌وه‌که وه‌ک هیزکی ته‌کنۆکرات و خاوه‌ن سیسته‌م خۆی بباته پێشوه‌ه. پێویسته کار له‌سه‌ر ئهم ته‌ه‌ره ستراتیژیانه بکات: ۱. گۆڕینی گوتاری سیاسی: له "شۆرشگێڕی" یه‌وه بۆ "ده‌وله‌تساز" زۆریه‌ی پارتی کوردیه‌یه‌کان له رابردوودا وه‌ک هیزی "شه‌رکه‌ر" یان "گه‌ریلا" ناسراون. بزوتنه‌وه‌ی ئاینده ده‌بێت ئهم وێنه‌یه بچێته‌ ده‌ره‌وه و جه‌خت بکاته‌وه که: • په‌یام بۆ جیهان: ئێمه ته‌نیا بۆ نازادی تێناکۆشین. به‌لکه کار بۆ چه‌سیاندنی سه‌قامگیری و گه‌شه‌پێدانی رۆژه‌لائی ناوه‌راست ده‌که‌ین له ڕێگه‌ی سیسته‌مێکی ته‌کنۆکراتی مۆدێرنه‌وه. • په‌یام بۆ ناوخی ئێران: فیدرالیزم ته‌نیا داوایه‌کی نه‌ته‌وه‌یی کورد نییه. به‌لکه تاکه ڕێگه‌ی عه‌قلائییه‌ بۆ ڕێگریکردن له لیکتاران و دابینکردنی دادپه‌روه‌ری بۆ هه‌موو نه‌ته‌وه‌کان. ۲. ناساندنی "ته‌کنۆکراسی" وه‌ک خالی به‌هیز دیپلۆماتیکارانی بزوتنه‌وه‌که ده‌بێت نیشانی بدن که ئهم بزوتنه‌وه‌یه خاوه‌نی نه‌خشه‌پێگای زانستییه. نه‌ک ته‌نیا دروشمی سیاسی: • دروستکردنی په‌یوه‌ندی له‌گه‌ڵ سه‌نته‌ره‌کانی لیکۆلپنمه (Think Tanks) له ئه‌وروپا و ئه‌مریکا. • نیشاندانی پرۆژه‌ی "حوکمه‌رانی دیجیتالی" و "ئابووری مۆدێرن" بۆ راکێشانی سه‌رنجی وه‌به‌ره‌ینه‌رانی بیانی و ناوه‌نده پیرا‌ده‌ره‌کان. ۳. هاو‌په‌یمانی له‌گه‌ڵ "ناوه‌ند" و "نه‌ته‌وه‌کانی تر" بۆ ئه‌وه‌ی بزوتنه‌وه‌که وه‌ک لایه‌نێکی مۆدێرن و کراوه بناسرێت. پێویسته له قۆناغی

دیپلۆماسیدا: • دیالۆگ له‌گه‌ڵ هیزه‌ دیموکراته ئێرانییه‌کان (فارس، نازه‌ری، به‌لوچ و هند) په‌ره‌ پێ بدات. • خۆی وه‌ک "به‌ره‌ی عه‌قلائی" نیشان بدات که ده‌توانیت بیته‌ پرده‌ی په‌یوه‌ندی نێوان هه‌موو پیکهاته‌کان بۆ گه‌یشتن به سیسته‌مێکی دیموکراسی. ۴. دیپلۆماسییه‌تی "چه‌پی نوێ" و شه‌رعییه‌تی جیهانی وه‌ک بزوتنه‌وه‌یه‌کی چه‌پی نه‌ته‌وه‌یی. ده‌کریت په‌یوه‌ندییه‌کی به‌هیز له‌گه‌ڵ پارتی سۆشیال دیموکراته‌کان و سه‌ه‌زه‌کانی ئه‌وروپا دروست بکری. جه‌ختکردنه‌وه له‌سه‌ر سێ ته‌ه‌ری سه‌ره‌کی: • دادپه‌روه‌ری کۆمه‌ڵایه‌تی. • مافه‌کانی ژنان. • پاراستنی ژینگه. ئهم ته‌ه‌ره‌نه شه‌رعییه‌تیکی مرۆیی و جیهانی به‌ بزوتنه‌وه‌که ده‌به‌خشن و ده‌رگای په‌رله‌مانه‌کانی جیهانی بۆ ده‌که‌نه‌وه. ۵. دیپلۆماسی دیجیتالی (Digital Diplomacy) بزوتنه‌وه‌که ده‌بێت سوود له ته‌کنۆلۆژی و هه‌رگرت بۆ گه‌یاندنی ده‌نگی خۆی: • به‌کارهێنانی پلاتفۆرمه مۆدێرنه‌کان بۆ گه‌یاندنی په‌یام به نه‌وه‌ی نوێ له ناوخی و ده‌ره‌وه. • نیشاندانی وێنه‌یه‌کی "سابیپۆری و عه‌قلائی" له بزوتنه‌وه‌که. که جیاواز بێت له هیزه‌ چه‌کداریه‌ کلاسیکییه‌کان. ۶. لۆبیکردن بۆ "مافی چاره‌ی خۆنووسین" وه‌ک مافیکی یاسایی پێویسته ئهم چه‌مکه له "دروشمیکی سیاسی" یه‌وه بگۆردریت بۆ "داوایه‌کی یاسایی و مرۆیی" له چوارچێوه‌ی په‌یماننامه نێوده‌وله‌تییه‌کاندا. تاوه‌کو کۆمه‌لگه‌ی نێوده‌وله‌تی وه‌ک پرۆژه‌یه‌کی یاسایی مامه‌له‌ی له‌گه‌ڵ بکات. ئاسته‌نگه‌کان و رووبه‌رووبوونه‌یه‌کان له قۆناغی ناساندندا. بزوتنه‌وه‌که رووبه‌رووی دوو ئاسته‌نگی سه‌ره‌کی ده‌بێته‌وه: 1. ریکا‌به‌ری پارتی کلاسیکه‌کان: که ڕه‌نگه ئهم مۆدێله نوێیه به هه‌ره‌شه‌ بیین. 2. دنیاکردنه‌وه‌ی وولاتانی ناوچه‌که: زله‌ه‌زه‌کان له "نا‌ئارامی" ده‌ترسن: بۆیه ده‌بێت بزوتنه‌وه‌که بیسه‌لمه‌نیت که پرۆژه‌که‌ی (Sustainability) تێدا‌یه و ده‌بێته هۆی گه‌شهی ئابووری و سه‌قامگیری. نه‌ک ئالۆژی زیاتر. ئه‌نجام: قۆناغی ناساندنی دیپلۆماسی بۆ بزوتنه‌وه‌ی ئاینده‌ی کوردستان ده‌بێت له‌سه‌ر سێ کۆله‌که‌ی سه‌ره‌کی بوه‌ستیت: (شه‌رعییه‌ت، پسپۆری، سه‌قامگیری). به‌م ستراتیژییه‌ته، بزوتنه‌وه‌که ده‌توانیت له هیزکی ناوخییه‌وه بیته‌ نه‌کتیه‌تی کاریه‌گر و "مۆدێرن" که جیهان ناچار بکات گوێی لێ بگری.

بۆ بونیادنانی ناسنامەیهکی نەتەوهیی بههێز.

پەند مەریوانی

وتاریکی شیکاری، مێژوویی و سیاسییە که به زمانیکی ئەکادیمی و مۆدێرن داڕێژراوه. به نامانجی بهستنهوهی رابردووی شکۆداری مادهکان به دیدگای بزوتنهوهی نایندوه

له ئەکباتانوه بۆ ناینده: پهچەلهکی ماد و ستراتیژی بوزانهوهی نەتەوهیی مێژوو تەنها کۆمه‌لیک پرودای رابردوو نییه که له لایه‌ره‌کاندا چێماین. به‌لکو کۆله‌که‌ی سه‌ره‌کی شوناس و بزوتنه‌ری نێراده‌ی گه‌لانه‌ بۆ داهاوو. بۆ نەتەوه‌ی کورد. ئیمبراتۆریه‌تی ماد وه‌ک یه‌که‌مین ئەزموونی ده‌سه‌لاتداریه‌تی ناوه‌ندی و شارستانیه‌تیکی مەزن له‌ ناوچه‌که‌دا. تەنها سه‌ره‌تایه‌ک نییه‌ بۆ مێژوو. به‌لکو سه‌رچاوه‌ی په‌سه‌نایه‌تی و شه‌رعیه‌تی سیاسیه‌. بزوتنه‌وه‌ی ناینده . به‌ درک‌کردن به‌م راستیه‌یه‌ پرۆژه‌ی گه‌رانه‌وه‌ بۆ ئەو په‌چه‌له‌که‌ په‌سه‌نه‌ وه‌ک ستراتیژیکی نەتەوه‌یی ده‌بینیت بۆ به‌ستنه‌وه‌ی شکۆی دوینی به‌ نامانجه‌کانی سه‌به‌یتن. ده‌ولته‌تی ماد: به‌ر‌دی بناغه‌ی شوناسی کوردی ده‌ولته‌تی ماد (٦١٢ پ.ز) وه‌ک یه‌که‌مین قه‌واره‌ی سیاسیی یه‌که‌گرتووی گه‌لانی زاگ‌رۆس. توانی سیسته‌میکی سه‌ربازی. کارگێری و کۆمه‌لایه‌تی و دا‌به‌یتیت که‌ بۆ چه‌ندین سه‌ده‌ نه‌خشیه‌ی ناوچه‌که‌ی گۆری. ماده‌کان تەنها شه‌رکه‌ر نه‌بوون. به‌لکو خاوه‌ن فه‌لسه‌فه‌ی جو‌کمپانی و کولتووریکی ده‌وله‌مه‌ند بوون که‌ په‌نگدانه‌وه‌ی راسته‌وخۆی له‌ زمان. نایین و نه‌ریتی ئیستای کورددا هه‌یه‌. کاتیک بزوتنه‌وه‌ی ناینده‌ی باس له‌ مێژووی ماد ده‌کات. مه‌به‌ستی تەنها شانازی کردن نییه‌ به‌ رابردوو. به‌لکو دووپات‌کردنه‌وه‌ی ئەو راستیه‌یه‌ زانسته‌یه‌یه‌ که‌ کورد خاوه‌ن میراتیکی ده‌ولت داری قووله‌ و ئەمه‌ش به‌هێزترین وه‌لامه‌ بۆ ئەو تیۆریانه‌ی که‌ ده‌یان‌وێت کورد وه‌ک نەتەوه‌یه‌کی بێ مێژوو نیشان بدن. گه‌رانه‌وه‌ بۆ په‌چه‌له‌ک: زه‌رووره‌تیکی سیاسیی و سايکۆلۆژی . گه‌رانه‌وه‌ بۆ په‌چه‌له‌کی ماد له‌ لایه‌ن بزوتنه‌وه‌ی ناینده‌وه‌. هه‌نگاوێکی پرۆقیشتن‌الانه‌یه‌ بۆ دووباره‌ پێناسه‌کردنه‌وه‌ی خود. له‌ زانستی سیاسیدا. هه‌ر بزوتنه‌وه‌یه‌ک بیه‌وێت گۆرانکاری ریشه‌یی بکات. پێویستی به‌ تیزکی مێژوویی هه‌یه‌. به‌ستنه‌وه‌ی ناینده‌ به‌ ماد. پرێکی مه‌عریفیه‌ که‌ تێیدا تاکی کورد هه‌ست ده‌کات درێژکراوه‌ی ئیمبراتۆره‌کانه‌. نه‌ک پاشکۆی ده‌سه‌لاته‌ داگیرکه‌ره‌کان. ئەم گه‌رانه‌وه‌یه‌ متمانه‌به‌خۆبوون بۆ تاکی کورد ده‌گێرتنه‌وه‌ و ده‌بێته‌ هه‌وێنی یه‌که‌گرتوویی نەتەوه‌یی له‌ ژێر چه‌تری یه‌ک شوناسدا. مێژوو وه‌ک نه‌خشه‌ریگای ئیستا . بۆچی ئیستا؟ چونکه‌ ناوچه‌که‌ له‌به‌رده‌م گۆرانکاری گه‌وره‌دايه‌. بزوتنه‌وه‌ی ناینده‌ پێی وایه‌ ئەو یه‌که‌گرتوویی یاکۆ و که‌یخه‌سه‌ره‌ له‌ ده‌ولته‌تی ماددا دروستیان کرد. هه‌مان ئەو مۆدێله‌یه‌ که‌ کوردی ئیستا بۆ پرگاریبون له‌ په‌رت‌ه‌وازی پێویسته‌تی. به‌ستنه‌وه‌ی مێژووی ماد به‌ ئیستاوه‌. واته‌ گواسته‌نه‌وه‌ی چه‌مکی سه‌روه‌ری له‌ ده‌قه‌ مێژوویی‌ه‌که‌نه‌وه‌ بۆ ناو پرۆژه‌ سیاسیه‌ مۆدێرنه‌کان. ئەمه‌ وه‌رچه‌رخانیکی زانسته‌یه‌ له‌ مێژووییکی خويندراوه‌وه‌ بۆ مێژووییکی کارپێکراو. دیدگای بزوتنه‌وه‌ی ناینده‌ بۆ ده‌سه‌لاتداریه‌تی نوێ . بزوتنه‌وه‌ی ناینده‌ تەنها مێژوو ناگێرتنه‌وه‌. به‌لکو مێژوو نوێ ده‌کاته‌وه‌. ئەگه‌ر ماده‌کان یه‌که‌مین ده‌سه‌لاتداریه‌تی کورد بووین. ئەوا بزوتنه‌وه‌ی ناینده‌ ده‌یه‌وێت بیه‌ت بزوتنه‌ری یه‌که‌مین ده‌سه‌لاتداریه‌تی مۆدێرن و دیموکراتی کورد که‌ له‌سه‌ر بنه‌مای زانست. دا‌به‌روه‌ری و پاراستنی به‌رزه‌ه‌ندیه‌ی بالا‌کانی نەتەوه‌ بونیاد بنرت. ئەم بزوتنه‌وه‌یه‌ په‌سه‌نایه‌تی ماد و ته‌کنه‌لۆژیا و بیری ناینده‌ کۆده‌کاته‌وه‌ بۆ دروستکردنی هاوکێشه‌یه‌کی نوێ له‌ ناوچه‌که‌دا. کۆتایه‌هێنان به‌ دا‌برانی مێژوویی و گه‌رانه‌وه‌ بۆ سه‌رچاوه‌ په‌سه‌نه‌که‌ی ماد. تەنها گه‌شتیکی فیکری نییه‌. به‌لکو په‌یامێکی سیاسیی پوونه‌: کورد هه‌ر له‌و شوێنه‌وه‌ ده‌ست پێده‌کاته‌وه‌ که‌ تێیدا لێی زه‌وتکرا . بزوتنه‌وه‌ی ناینده‌ به‌م دیدگا قوول و زانسته‌یه‌. ده‌یه‌وێت مێژوو بکاته‌ وزه‌یه‌ک بۆ بونیادنانی ده‌ولته‌تیکی مۆدێرن. ئێمه‌ له‌ رابردوودا مەزن بووین. و له‌ ناینده‌شدا به‌و میراته‌ مەززنه‌ و به‌

نهورۆز جهژنى پووناكى و ميراتى شكۆمهندي مادهكان

بزوتنهوهی نایبدهی کوردستان

نهورۆز جهژنى پووناكى و ميراتى شكۆمهندي مادهكان

(Astyages). كه نهبارانى كورد بۆ رهوايهتيدان به رووخانى ئيمپراتوريهتى ماد و سهركهوتنى فارسهكان. كهسايهتبيبهكى دژويان لى دروست كردوه. بۆيه نهورۆز پيش ئهوهى پهيوهندي به داستانى دروستكراوى كاوهه ههبيت. جهژنى نهتهوهي و نايينى خودى مادهكان بووه بۆ پيروزي راگرتنى ژيان و نازادى نهورۆز و كولتورى كوردى: نهورۆز لاي كورد تهنيا بۆتهيهك نيبه. بهلكو پيشانگايهكى زيندوى كولتورىيه. پۆشيني جلى رهنگاورهنگى كوردى كه رهنگدانهوهى سروشتى كوردستانه. ههلهپهركي دهستهودهستانه و چوونه ناو باوهشى چياكان. ههموويان بهردهوامى ئه و پيوهسته كۆنانه كه كورد وهك پاريزهري سهركهوتنى ماد پاراستوونى نهورۆز ناسنامهى يهكگرتوويى ههموو كوردانى جيهانه. يادكردنهوهى ئهم جهژنه. جهختكردنهوهيه لهسهه مانهوهى نهتهوهيهك كه سههراى ههولتهكان بۆ شيواندنى ميژوههكهى. هيشتا ناگرى نهورۆز به گهشى له سههه لوتكهى چياكانى دههيلتهوه وهك پهمزى پهسهنايهتى و نهمرى.

پهيامى بزوتنهوهى نايينه بۆ جهژنى نهورۆز نهورۆز بۆ گهلى كورد تهنيا يادكردنهوهى بههار نيبه. بهلكو گههرهترين ناسنامهى ميژوويى و نهتهوهيه كه رهگهكهى دهچيتهوه سههه شارستانيهتى دژينى ماد. ئهم جهژنه گوزارشت له پهسهنايهتى ميللهتيك دهكات كه ههزاران ساله ناگر و خۆر وهك پهمزى پاكي و پووناكى دهبينت. پهگ و پيشهى ميژوويى و ناسنامهى راستهقينه: به پچهوانهى ئه و داستانه دهستكارويهكراوانهى كه دواتر لهلايهن نهيارانهوه بۆ تهلكردنى ميژوويى كورد دارژاون. نهورۆز پهيوهنديهكى راستهوخۆى به نايين و فهلسهفهى دژينى كوردان (سهههه مهاديهتى) ههيه. لهم پوانگهيهوه: پيروزي ناگر و خۆر: نهورۆز جهژنى سهركهوتنى خۆر و پووناكويه بهسههه تاريكيدا. لاي باپيرانى ئچمه (مادهكان). 11ى نازار كاتى يهكسانبوونى شهو و رۆز و گهرايهوهى هيزى سروشت بووه. كه به داگيرساندنى ناگر وهك هيمايهكى پيروزي پيشوازي لى كراوه. راستكردنهوهى ميژوويى زوحاك: زۆريگ له تويزهران پيشان وايه كه زوحاك له راستيدا شيوتنراوى ناوى باشايهكى مهزنى ماده (ئهژهههك -

رەنگەكانى ئىمپراتورىيەتى ماد

ناوھندى ستراتىژى ئايندە

پرسىياري رەنگەكانى ئالا و پەيوەندى بە دەولەتى مادھە

مادەكانىش دەگەرتتە.ئالاي كاويانى و مادەكان ھەندىك لە مېژوونووسان نامازە بەمە دەكەن كە دەرەفىشى كاويانى (Derafsh Kaviani) كە ھىماي شۇرپىشى كاوھى ئاسنكەر بووھ دزى زۇردارى. رەنگەكانى سوور و زەرد و مۇرى تىدا بووھ. بەم پىخەمى چىرۇكى كاوھ و نەورۇز پەيوەندىيەكى توندوتۇلپان بە مېژووى مادھە ھەمە. زۇر كەس ئەم رەنگانە بە مىراتى مادەكان دەزانن. ئۇچۇچى ئىستىنا دەوتىرت ئالاي مادە؟ (پەھەندە سىياسى و نەتەويەبەكە)بەستەنەمە ئەم سى رەنگە بە دەولەتى مادھە. زياتر پىنئاسەبەكى نەتەويە مۇبىرنە. بزوتنەوھ كوردبەكەن لە سەمەدى بىستەمەدا (بە تايبەت كۆمەلەى خۇببوون و دواتر كۆمەرى كوردستان لە مەھاباد). ئەم رەنگانەيان ۋەك ھىمايەك بۇ بەردەوامى مېژووى كورد لە مادەكانەوھ تا ئەمىرۇ ھەلجىزاردوھ. ئەمە لە زانستى سىياسى و مېژوويىدا پىتى دەوتىرت داھىتەنى نەرىت بۇ پاراستىنى شوناس. واتا:كورد دەيوەتت بلىت: ئەم رەنگانەى ئەمىرۇ ھەمان ئەم رەنگانەن كە باو و باپىرە مادەكانمان ۋەك ھىماي سروسشت و نازادى و خۇر بەكارىان ھىتاوھ. ئايا لە پووى شۇتتەوارىبەوھ سەلمىتتاروھ؟ نەخىر. بەلگەبەكى فىزىكى نىبە كە مادەكان ئالاپەكى سى رەنگان ھەبووبىت.ئايا لە پووى فەلسەفى و كولىتورىيەوھ راستە؟ بەلن. چونكە رەنگى زەرد (خۇر). سوور (شۇرپش و ناگر). و سەوز (سروسشتى نىشتەمان) بنەما فىكىرىيەكانى ژيانى مادەكان بوون.بۇيە. بزوتنەوھى ئايندە كاتىك ئەم رەنگانە بە مېژووى مادھە دەبەستتەوھ. مەبەستى گىرپانەوھى ئەم پۇجە مېژوويەبە نەك ئەوھى ۋەك پارچە قوماشىكى دۇزراوھ لە ئەشكەوتەكاندا مامەلەى لەگەل بكات. ئەمە بەستتەوھى فەلسەفەى دەسلەلانى مادە بە ناسنامەى ئىستىاى كوردەوھ.

زەرد سوور سەوز پرسىياري رەنگەكانى ئالا و پەيوەندى بە دەولەتى مادھە فەلسەفەى دەسلەلانى مادە بە ناسنامەى ئىستىاى كوردەوھ.پرسىياري رەنگەكانى ئالا و پەيوەندى بە دەولەتى مادھە. پرسىيكي مېژوويى و زانستى وردە. پىخوسىستە لەنتوان راستىبە شۇتتەوارىبەكان و ھىما نەتەويەبە رەمىزبەكان جىكارى بىكەن.لېرەدا بە شىخەبەكى زانستى و مېژوويى ۋەلامەكە پوون دەكەينەوھ:لە پووى مېژوويى و زانستىيەوھ (بەلگەنامەى)لە پووى زانستى مېژوويەوھ. ھىچ بەلگەبەكى نووسراو يان شۇتتەوارى (ۋەك نەخشى سەر بەرد. مۇر. يان دەقە مېژوويەبەكانى ھىزۇدۇت و گزىنەفۇن) لەبەردەستدا نىبە كە بىستەلمىتتە دەولەتى ماد ئالاپەكى سى رەنگى (زەرد. سوور. سەوز) بەم شىخە مۇبىرنەى ئىستىا ھەبووبىت.سىستەمى ئالا لەو سەردەمەدا: لە سەردەمەى مادەكاندا (۲۱۰۰ سال پىش ئىستىا). چەمكى ئالا بەم شىخەبەى ئىستىا (قوماشىكى سى رەنگى لاكىتتەبەى) بوونى نەبووھ. ئىمپراتورىيەتە كۆنەكان زياتر دەرەفىش يان نىشانە (Standard)يان بەكارھىتاوھ. كە زۇربەى كات لە دار يان كانزا دروست دەكران و ھىمايەكى ئايىنى يان شاھانەيان لەسەر بوو (ۋەك خۇر. مانگ. يان باز).رەنگەكان و ھىماكانى ماد ھەرچەندە ئالاپەكى فەرمى بەم رەنگانە نەبووھ. بەلام ئەم رەنگانە لە پووى كولىتورىيەوھ رەگ و پىشەيان لەو سەردەمەدا ھەمە:خۇر (رەنگى زەرد): مادەكان ۋەك گەللىكى ئارى. پىزىكى زۇريان لە خۇر و ناگر گرتووه (بەھۇى ئايىنى زەردەشتى و مىتراسىزم). بۇيە رەنگى زەرد ۋەك ھىماي تىشكى خۇر. ھەمىشە ھىمايەكى پىرۇزى ئەوان بووھ.سەوز و سوور: ئەم رەنگانە لە سروسشتى زاگۇس و لە جلى كوردى و نەرىتى نەورۇزدا رەنگى سەرەكەن. كە مېژووهكەيان بۇ سەردەمەى ماد و پىش

ژن ۋەك بزوتنەرى گۆرانكارى: پىگەى فەرماندەى و پابەرايەتى لە بزوتنەوھى ئايندەدا

تتۇك گەردى

بزوتنەوھى ئايندە جەخت لەوھ دەكاتەوھ كە سەردەمەى "پاشكۆبوونى ژن لە سىياسەت" كۆتايى ھاتووه. پابەرايەتەتكردىنى كايە دىپلۇماسىيەكان و دارپشتنى سىياسەتى گشتىيى بزوتنەوھەكە لەلايەن ژنانەوھ. نىشانەى مۇبىرنبوون و تىگەبىشتنى قوولتى

ئايندە جەخت لەوھ دەكاتەوھ كە سەردەمەى "پاشكۆبوونى ژن لە سىياسەت" كۆتايى ھاتووه. پابەرايەتەتكردىنى كايە دىپلۇماسىيەكان و دارپشتنى سىياسەتى گشتىيى بزوتنەوھەكە لەلايەن ژنانەوھ. نىشانەى مۇبىرنبوون و تىگەبىشتنى قوولتى ئىمەبە بۇ ئايندەى رۇزھەلات. ئىمە كار دەكەين بۇ بونىادنانى سىستەمىك كە تىيدا ژن نەك ۋەك پركەرەوھى پىزەبەك (كۆتا). بەلكو لەبەر لىھتاوويى و كارامەى خۇى. لە ناوھندى برىاردانى سىياسى و نەتەويەبەدا بىت.ستراتىژى ئىمە بۇ ئايندەبۇ ئىمە. دروشمى "ژن. ژيان. نازادى" پىيازىكى كاركردەن. بزوتنەوھى ئايندەى رۇزھەلاتى كوردستان پابەندە بەپەرەردەى كادىرى پابەر: نامادەكردىنى ژنان بۇ گرتنەدەستى پۇستە بالاكانى بەپىتەبىردن لە دەولەتى ئايندەى كوردستاندا.شكاندىنى چوارچىوھ كلاسىكىيەكان: پىگەخۇشكردن بۇ ژنان تا لە ھەموو بوارەكاندا (سەربازى. سىياسى. ئابوورى و مېدىيى) ۋەك پابەر دەركەون.بەكسانى لە دەرفەتدا: فەراھەمكردىنى ژىنگەبەكى سىياسى كە تىيدا رەگەز نەبىتە بەربەست لەبەردەم گەبىشتن بە لوتكەى دەسلەلانى حزى و نەتەويەى بزوتنەوھى ئايندەى رۇزھەلاتى كوردستان پابەدەگەبەنپىت كە ئايندەى ئىمە بە دەستى ئەم ژنانە دەنووسرتتەوھ كە ئەمىرۇ لە پىزەكانماندا ۋەك فەرماندە و پابەر مەشق دەكەن و تىدەكۆش. ئىمە بزوتنەوھەبەكەن كە باوهرمان بە ھىزى ژن ھەمە بۇ گۆپىنى مېژوو. لېرەدا. ژن تەنبا بەشكىك نىبە لە شۇرپش. بەلكو خودى شۇرپش و داھىتەرى ئايندەبە.بەرەو ئايندەبەكى نازاد و بەكسان

ژن ۋەك بزوتنەرى گۆرانكارى: پىگەى فەرماندەى و پابەرايەتى لە بزوتنەوھى ئايندەدا بزوتنەوھى ئايندە جەخت لەوھ دەكاتەوھ كە سەردەمەى "پاشكۆبوونى ژن لە سىياسەت" كۆتايى ھاتووه. پابەرايەتەتكردىنى كايە دىپلۇماسىيەكان و دارپشتنى سىياسەتى گشتىيى بزوتنەوھەكە لەلايەن ژنانەوھ. نىشانەى مۇبىرنبوون و تىگەبىشتنى قوولتى ئىمەبە بۇ ئايندەى رۇزھەلات. لە مېژووى خەباتى گەلى كورددا. ژن تەنبا ھىمايەك بۇ خۇراگرى نەبووھ. بەلكو داينەمۇ سەرەكەى بزوتنەوھ كۆمەلەبەتى و سىياسىيەكان بووھ. لە ئىستادا كە رۇزھەلاتى كوردستان لە قۇناغىكى ھەستىارى مېژوويىدايە. «بزوتنەوھى ئايندەى رۇزھەلاتى كوردستان» باوهرى وايە كە نازادى و دىموكراسى بەبى نازادىي ژن و بەشدارى كاراي ئەوان لە لوتكەى برىاردا. تەنبا دروشمىكى بى ناوهرۇكە. لاي ئىمە. ژن ۋەك فەرماندە و پابەرئەك تەنبا مافىكە. بەلكو پىتوسىتتەبەكى ستراتىژىيە بۇ سەرگەوتنى نەتەويەك.ژن لە گۆرەپانى فەرماندەبەدافەرماندەى بۇ بزوتنەوھى ئايندە تەنبا بە واتاي پىبەرايەتى سەربازى نايەت. بەلكو بە واتاي فەرماندەبەكردى مەيدانى گۆرانكارىيە كۆمەلەبەتى و سىياسىيەكانە. ئىمە لەو باوهرەداين كە تواناي ژن لە بەرپوھبىردى قەيرانەكان. ئارامى لە برىاردان و وردىبىنى لە دارپشتنى نەخشەپىگا. واى كوردوھ كە كادىرانى ژن لە پىزەكانى بزوتنەوھەكەماندا بىنە پىشەنگ. ژنانى بزوتنەوھى ئايندە. فەرماندەى ئەم سەنگەرئانە كە دزى دواكەوتوويى. سستەمكارى و جىكارى رەگەزى ۋەستاوئەتەوھ.پابەرايەتى سىياسى و دىپلۇماسىيەبزوتنەوھى

كۆنوووسى كۆبۈونەھەي (ناوھەندى بىرپار) ى بزۈوتنەھەي ئايندەي كوردستان

بزۈوتنەھەي ئايندەي كوردستان

كۆنوووسى كۆبۈونەھەي (ناوھەندى بىرپار) ى بزۈوتنەھەي ئايندەي كوردستان

كۆنوووسى كۆبۈونەھەي (ناوھەندى بىرپار) ى بزۈوتنەھەي ئايندەي كوردستان شىجۈزى كۆبۈونەھەي: ئۇنلاين (پىگەي قىدىيۇ كۇنفرانس) پىكەوت: 14/1/2026/ پىنئەكى: بە مەبەستى ناوتۇكىردنى دوايىن گۇرانكارىيە سىياسىيەكان و ھەئسەنگاندنى بارودۇخى ھەستىيارى ناوچەكە. سەرىپەرىشتىيارى گىشتى ناوھەندى بىرپار سەرىپەرىشتى كۆبۈونەھەيەكى فراوانى ناوھەندى گىشتى كرد بە شىجۈەي ئۇنلاين . لە كۆبۈونەھەكەدا تىشك خرايە سەرى سىن تەوھەرى سەرىكەي: بارودۇخى ناوخۇ ئىران و بەردووامى خۇپىشاناندەكان و سەرىكوتگەرى سىستىماتىكى رۇم بەرانبەر بە خۇپىشاناندەكان . ھاوكىشە ھەرىمەيەتتەكان . و دواپىشەھاتەكانى پىرسى كورد. تەوھەرى يەكەم: بارودۇخى ئىستانى ئىران لە كۆبۈونەھەكەدا بە وردى باس لە دۇخى ناوخۇ ئىران كرا. لەوانە: ۱. قەيرانى ئابورى: كارىگەرىيە نەرىننىيەكانى ھەئناوسان و گەمارۇ نىودەولتەتتەكان لەسەرى ئاننى ھاوولائىيان. ۲. دۇخى سىياسى: ئامازە بە بزۈوتنەھە نارەزايەتتەكان و شىجۈزى مامەلەي دەسەلات لەگەل داخوازىيەكانى خەلك كرا. ۳. ئاسايش: باس لەو فىشارانە كرا كە دەخرتنە

سەرى چالاکوانانى سىياسى و مەدەنى. بەتابەت لە ناوچە سنوورىيەكان و كوردستان. تەوھەرى دووھ: بارودۇخى ناوچەكە (رۇزھەلاتى ناوھەپاست) بەشدارىبووان ھاوراىبون كە ناوچەكە لەبەردەم گۇرانكارىيەكى گەورەدایە: ۱. مەلمەلئ ھەرىمەيەتتەكان: پەلامار دانانى خۇرئاواي كوردستان لە لاين مىلىشىياكانى سورىا و كارىگەرى لەسەرى سەقامگىرى ناوچەكە. ۲. رۇلى وولاتانى دراوسىن: ھەلۇپىستى وولاتانى ەك توركيا و عىراق بەرامبەر بەو ھاوكىشە نوپىانەي كە لە ناوچەكەدا دىنە ناراۋە. ۳. بىدەنگى نىودەولتەتى: بىدەنگى نىو دەولتەتى سەبارەت بە پاكتاۋى رەگىزى لە لاين مىلىشياكانى تورك و چەتەكانى جۇلانەھەو سەرىكوت و كوشتىنى خۇپىشاناندەكان لە لاين دەولتەتى ناخوندىيەو . تەوھەرى سىيەم: پىرسى كورد بە گىشتى ئەم تەوھەرىيە ەك گىرنگىرىن بەشى كۆبۈونەھەكە ھەزمار كرا و جەخت لەسەرى ئەم خالانە كرايەو: ۱. يەكپىزى نەتەوھەي: پىپىستى ھەماھەنگى زياتر لەنچوان ھىزە كوردىيەكان لە ھەموو پارچەكانى كوردستان بۇ رۇبەروپوونەھەي مەترسىيەكان. ۲. پىرسى كورد لە ئىران (رۇزھەلات):

پاراستنى قەوارەي پىكخراۋەيى و بەردەوامى تىكۇشانى سىياسى بۇ بەدەستەختاننى مافە نەتەوھەيەكان و يەك گوتارى لاينە سىياسىيەكان و پىكخستنى گوتارى خۇپىشاناندەكان لە رۇزھەلات . ۳. دۇخى ھەرىمەيە كوردستان و رۇزئاوا: باس لەو فىشارە سىياسى و سەرىيازىيە كرا كە دەكرتە سەرى نەزمونى كورد لە باشوور و رۇزئاواي كوردستان. و پىپىستى لۇپىكردن لە ئاستى نىودەولتەتتە. نەنجامگىرى و بىرپارەكان: لە كۇتايى كۆبۈونەھەكەدا. ناوھەندى بىرپار ئەم پىسپاردانەي خوارەھەي ەك تاكتىك پىنئىياركرد: • گىرنگى دانى زياتر بە بوارى مىدىاۋا رەگەباندن و چاودىرى كردنى خۇپىشاناندەكان . • راسپاردنى پىكخستنەكانى ناوخۇ بۇ گىرنگى دان بە خۇپىشاناندەكان و پىكخستنى بە شىجۈەي مىدىايى . • بەھىزكردنى پەيوەندىيە دىپلۇماسىيەكان لەگەل ناوھەندە نىودەولتەتتەكان بۇ گەباندنى دەنگى مەزۇومەيەتى گەلى كورد. • بەردەوامىبۈونى كۆبۈونەھە راونىكارىيەكان بە شىجۈەي خولى بۇ نوپىكردنەھەي سىتراتىزى كاركردن. واۋۇ: ناوھەندى بىرپار بزۈوتنەھەي ئايندەي كوردستان

8 رۆژهه‌لاتی کوردستان له نیوان سیداره و هه‌ژموونگه‌راییی ناوچه‌ییدا

KFM

رۆژهه‌لاتی کوردستان له نیوان سیداره و هه‌ژموونگه‌راییی ناوچه‌ییدا

رۆژهه‌لاتی کوردستان له نیوان سیداره و هه‌ژموونگه‌راییی ناوچه‌ییدا ناوه‌ندی بپار بزوته‌وه‌ی ئاینده‌ی کوردستانه‌ته‌وه‌ی کوردی قاره‌مان تیکۆشه‌رائی پنگای نازادی و پای گشتیی جیهانی. رۆژهه‌لاتی کوردستان ئهم‌ڕۆ له ناو جهرگه‌ی میژوووه‌کی پڕ له ململاتییدا، رووبه‌رووی یه‌کێک له سه‌ختترین و دژوارترین قه‌ناغه‌کانی ته‌مه‌نی سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی خۆی ده‌بیته‌وه. رۆژه‌ی کۆماری ئیسلامی ئێران. که له‌سه‌ر بنه‌مای سه‌رکوت و په‌راویزخستن بونیاد نراوه. نه‌ک هه‌ر ته‌نیا له ناوخوا‌ی سنووره‌کاندا سیاسه‌تی "ناساییکردنه‌وه‌ی مه‌رگ" و "پاکتاوی سیاسی" په‌یرو ده‌کات. به‌لکو به‌ درێژکردنه‌وه‌ی چنگه‌ خۆپنابووه‌ییه‌کانی بۆ ناو قوولایی خاکی عێراق و هه‌رێمی کوردستان. ده‌یه‌وێت هه‌ناسه‌ی نازادی له هه‌ر کوردێکی نیشتمانی‌په‌روه‌ر بپێت. دۆخی ناوخوا‌ی رۆژه‌لات: سیداره وه‌ک چه‌کێکی سیاسیه‌وه‌ی ئهم‌ڕۆ له گرتوو‌خانه‌کانی ئێران به‌رامبه‌ر به‌ گه‌نجانی کورد ده‌کریته. ته‌نیا سزادان نییه. به‌لکو جه‌نگێکی رانه‌گه‌یه‌ندراوه دزی ئیراده‌ی نه‌ته‌وه‌یه‌ک. رۆژانه هه‌والی گرتن. ئه‌شکه‌نجه‌دان و له‌سپداره‌دانی رۆژه‌کانمان پێ ده‌گات. رۆژه‌ی تاران. شکسته‌ی خۆی له به‌رپه‌وه‌بردنی وڵات و ترسی له سه‌ره‌ه‌ڵدانه‌وه‌ی بزوتنه‌وه‌ی "ژن. ژيان. نازادی". به‌ هه‌لواسینی گه‌نجان به‌ چۆه‌ی سیداره ده‌شارته‌وه. ئه‌مه نیشانه‌ی هێزی رۆژه‌ نییه. به‌لکو نیشانه‌ی دارمانی ئه‌خلاق و سیاسیی سیسته‌میکه که هه‌ج

وه‌لامیکێ بۆ داخوازییه‌ په‌واکانی گه‌له‌که‌ی نییه جگه له توندوتیژی. هه‌ژموونی ئێران له عێراق و هه‌رێم: ته‌نگه‌په‌هه‌لچین به‌ کوردیه‌کێک له مه‌ترسیدارترین په‌هه‌نده‌کانی سیاسه‌تی ئێستا. هه‌ژموونی بێپه‌رده‌ی رۆژه‌ی ئێران به‌سه‌ر کایه‌ سیاسی و ئه‌منیه‌ییه‌کانی ده‌وله‌تی عێراقدا. تاران توانیوه‌تی به‌ به‌کاره‌ێنانی فشاره‌ سیاسیه‌کان و گروپه‌ میلیشیاکان. عێراق بکاته هه‌وشه‌ی پشته‌وه‌ی خۆی بۆ یه‌کلکردنه‌وه‌ی کێشه‌کانی له‌گه‌ڵ نه‌یارانی. ئه‌وه‌ی جێگای نیگه‌رائیی قوولی ئێمه‌یه. گواسته‌وه‌ی ئه‌م فشارانه‌یه بۆ سه‌ر هه‌رێمی کوردستان. رۆژه‌ی به‌ سه‌پاندنی پێککه‌وتنه‌وه‌ی ئه‌منیه‌ییه‌کان و هه‌ره‌شه‌ی به‌رده‌وام. مه‌ودای چالاکیی سیاسی و مه‌ده‌نیی بۆ کوردی رۆژه‌لات له باشووری کوردستان تا ئاستی خنکاندن که‌م کردووه‌ته‌وه. ئێمه ده‌بینین که چۆن په‌نابه‌ری سیاسی و تیکۆشه‌ری کورد له ناوچه‌یه‌کدا که ده‌بوو په‌ناگه‌ی بێت. ده‌کرێته ئامانجی درۆن و تیرۆر. یان ده‌خه‌رتنه ژێر گوشاری توندی یاسایی و ئه‌منیه‌یه‌وه‌ په‌یامی ئێمه بۆ جیهان و هه‌یه کوردیه‌کانه‌وه‌ک بزوتنه‌وه‌ی ئاینده‌ی رۆژه‌لاتی کوردستان. راپه‌ده‌گه‌یه‌نین که ئه‌م بێده‌نگیه‌ی ئێمه‌وه‌ له‌ته‌ی به‌رامبه‌ر به‌ تاوانه‌کانی تاران. ده‌ستی رۆژه‌ی له خۆپه‌شینی زینار والا کردووه. کۆمه‌لگه‌ی ئێمه‌وه‌ له‌ته‌ی ناتوانیته‌ی باس له مافی مرۆف بکات کاتیگ چاو له سیداره‌دانی به‌کۆمه‌لی گه‌نجانی کورد ده‌په‌شێت. هه‌روه‌ها په‌یاممان بۆ لایه‌نه

سیاسیه‌کانی باشووری کوردستان و حکومه‌تی هه‌رێم ئه‌وه‌یه: پاراستنی سه‌ره‌وه‌ری هه‌رێم و پاراستنی مافی په‌نابه‌رائی رۆژه‌لات. دوو ئه‌رکی دانه‌براون. لاوازیوونی رۆژه‌لات یان راده‌ستکردنی کێشه‌کانی به‌ تاران. نه‌ک هه‌ر خزمه‌ت به‌ سه‌قامگیریی باشوور ناکات. به‌لکو هه‌ژموونی داگیرکه‌ر له ناوچه‌که‌دا قایمه‌ر ده‌کات. ئاینده‌ی گه‌له. نه‌ک جه‌لده‌کانسه‌ره‌رای هه‌موو ئه‌و به‌ریه‌ست و فشارانه‌ی که مه‌ودای کارکردنیان لێ ته‌سک کردووه‌یه‌ته‌وه. ئێمه له بزوتنه‌وه‌ی ئاینده‌ جه‌خت ده‌که‌ینه‌وه که ئیراده‌ی گه‌ل له هه‌موو چه‌ک و سیداره‌یه‌ک به‌هه‌یتره. ئه‌گه‌رچی ئهم‌ڕۆ ده‌رفه‌ته‌کان که‌م کرانه‌ته‌وه. به‌لام بپه‌یامی ئێمه به‌ دۆزه په‌واکه‌مان پنگای نوێمان بۆ ده‌کاته‌وه. گه‌نجانی رۆژه‌لات. که ئامانجی سه‌ره‌وه‌ی ئه‌م په‌لاماره درنده‌یه‌ن. ده‌بیته بزانه‌ی که خه‌بات به‌رده‌وامه. ئێمه له ئاستی ئێمه‌وه‌ له‌ته‌ی و دیپلۆماسیدا هه‌موو هه‌ولێک ده‌هه‌ین بۆ ئه‌وه‌ی ده‌نگی مه‌ژلۆمییه‌تی ئێوه و ده‌نگی نازادبوونی نیشتمانه‌که‌مان بگه‌یه‌نینه جیهان. کۆتایی: رۆژه‌ی ئێران ده‌توانیته‌ جه‌سته‌کانمان زیندانی بکات و په‌تی سیداره‌ بخانه‌ ملی گه‌نجه‌کانمان. به‌لام هه‌رگیز ناتوانیته‌ خه‌ونی نازادی له‌ مه‌شکه‌ماندا بکوژێت. رۆژه‌لاتی کوردستان ده‌بیته‌ گۆرستانی ئه‌و هه‌ژموونگه‌راییه‌ی که ده‌یه‌وێت به‌ خۆین و ئاسن ناوچه‌که‌ به‌رپه‌وه‌ ببات. بۆی کورد. بۆی نازادی ناوه‌ندی بپار بزوته‌وه‌ی ئاینده‌ی کوردستان

بەياننامەى وەرچەرخان كاتى 9 برپارى مېژووويە

AHURA HAWRAMI

بەياننامەى وەرچەرخان كاتى برپارى مېژووويە

بەياننامەى وەرچەرخان كاتى برپارى مېژووويە كۆمەلانى خەلكى كوردستان ! تېكۆشەرانى رېگەى نازادى و رېگارى! ئېمە لە ساتەوختىكى مېژووويەدا دەزىن كە تېيدا تەمەنى ستمەكارى و ناكەرەوى لە ئىراندا گەيشتوووتە كۆتاييەكانى خۆى. بارودۆخى ئىستانى ئىران تەنھا قەيرانىكى سىياسى نىيە. بەلكو دارمانى يەكجارەكى فېكرىكە كە ناتوانىت لەگەل سەردەم و داخووزيەكانى گەلاندا بىزى . بۇ كۆمەلگەى كوردى و رۆژھەلاتى كوردستان : ئۆيە ھەمىشە سەنگەرى پېشەووى گۆرانكارى بوون. كوردستان تەنھا جوگرافىيەكى چەوساوه نىيە. بەلكو "دلى لىدەرى" ھەر بزوتنەوويەكى رېگارىخووزيە لە ناوچەكەدا. كاتى ئەو ھاتووہ كە "ھىزى شەقام" بەكەينە "فەلەپەكى سىياسى" وا كە ھىچ پىلانگىرپىيەك نەتوانىت تىكى بشكىننىت. ئېمە داواتان لىدەكەين كە بەگگرتووويى كۆمەلەپەتى خۆتان بيارىزن و بزانت كە "گۆرانكارى رېشەبى" لە ناو مالەكانى ئۆيە و لە ئىرادەى پۇلانىنى ئۆيەوہ دەست پىدەكات. ئالەم ساتە وەختەدا ئەوہى پىويستە خۆ پاراستنى ھاوولايانە بە گىشتى لە بەرانبەر ئەو دۆخە خراپەى رېژىمى كۆنەپەرستى

ئىسلامى كە لە بەرانبەر مانەوہى پەنا بۇ ھەموو تندوتىزىيەك دەبات . . بۇ لايەنە سىياسىيەكانى كوردستان : سەردەمى پەرتەوازى سىياسى بەسەرچوو مېژوو بەزەبى بەو ھىزانەدا نايەتەوہ كە لە كاتى وەرچەرخانە گەرەكاندا سەرقالى كېشە لاوہكېيەكانن. بزوتنەوہى ئايندە بە راشكاوى رايدەگەپەنىت ئەمەرى بەرپرسارىتېيەكى مېژووويىنان لەسەر شانە. داواتان لىدەكەين بە پەلە "ئەنجومەنى بالاي نەتەوہى" پىكېيەنن كە تەواوى رەنگ و دەنگەكان لەخۆ بگىرت گوتارىكى سىياسى يەكگرتوو و مۆدىرن بۇ جىهان بنىرن: جىهان تەنھا گوئ لە دەنگە يەكگرتووہكان دەگىرت بەرژەوہندىيە حىزبىيە تەسكەكان بەكەنە قورىنانى "قەوارەى نەتەوہى". گۆرانكارى رېشەبى بەبى "ئاوہندىكى برپاردانى يەكگرتوو" لە كوردستان. تەنھا دەبىتە دووبارەكردنەوہى شىكستەكانى رابردوو ديدگاي ئېمە بۇ گۆرانكارى رېشەبى: ئېمە لە بزوتنەوہى ئايندە بروامان وايە كە چىتر چاكسازى (Reformation) لە ناو ئەم سىستەمەدا ماناي نەماوہ. تەنھا رېگە. "دارىشتنەوہى پەيمانىكى نوپىە" لە نچوان گەلاندا. سىستەمىكى

سىياسى كە لەسەر بنەماى • دانان بە ماڤى ديارىكردى چارەنووسى گەلان • جياكردەوہى دىن لە دەولەت و چەسپاندنى ديموكراسىيەكى راستەقىن. • داپەشكردى دادپەرورائەى دەسەلات و سامان (فيدراليزمى نەتەوہى) كۆمەلگەى نچوہولتەتى پەيامى ئېمە پوونە: گەلى كورد و گەلانى ترى ئىران برپارى خۆيان داوہ. پىشتىگرىكردىن لە سىستەمىكى لىكھەلوہشاوہ. قوماركردەنە بە سەقامگىرى ناوچەكە. بىنە ھاوبەشى ئەو ھىزانەى كە دەيانەووت ئايندەپەكى مۆدىرن و ناشتىخواز بوئاد بنىن. ھاوئىشتمانيانى خۆشەويست! رېگاي گۆرانكارى رېشەبى سەختە. بەلام تاكە رېگەبە بۇ رېگارى. با پىكەوہ كۆتايى بە سەردەمى تارىكى و پەراوئىزخستىن بەيىنن. ئېمە وەك بزوتنەوہى ئايندە. تا دا ھەناسە لە سەنگەرى گەل و بۇ پاراستنى شىكۆى نەتەوہى كوردستان دەوہستىن. بەرەو ئايندەپەكى گەش و نازاد ناوہندى برپار بزوتنەوہى ئايندەى كوردستان

هه‌په‌رگه‌ری نیه‌شتیه‌مانی

له پینه‌و پاراستنی خه‌لکی مه‌ده‌نی روژه‌ه‌لاتی
 کوردستان و خاکی کوردستان، هه‌لگرتنی چه‌ک
 دژی رژی‌می ئیران به ئه‌رکیکی پیویست ده‌زانین!

داوا له شو‌ر‌ش‌گی‌ران ده‌که‌ین، په‌یوه‌ندی
 به ریزه‌کانی بزووتنه‌وه‌ی ئاینده بکه‌ن!

www.ainde.org/123

Kurdistan Future Movement

بزووتنه‌وه‌ی ئاینده‌ی کوردستان

